

METRO 2033

DMITRIJ GLUCHOVSKIJ

METRO

20★33

DEN SISTA TILLFLYKTEN

Översättning Ola Wallin

ERSATZ

© 2008 Dmitrij Gluchovskij (www.nibbe-wiedling.de)

© 2009 Ersatz, Stockholm

Originalets titel Merpo 2033

Översättning från ryska Ola Wallin

Redaktör Joakim Sundström

Omslag Anton Gretjko & Ersatz

Sättning & grafisk form Ola Wallin

Tryckt hos Livonia Print, Lettland 2009

ISBN 9789188858900

www.ersatz.se

www.m-e-t-r-o.ru

1. Vid världens ände · 9
2. Jägaren · 32
3. Om jag inte kommer tillbaka · 52
4. Tunnelns röst · 71
5. För en handfull patroner · 92
6. Den starkes rätt · 110
7. Mörkrets khanat · 134
8. Fjärde riket · 159
9. »Du stirbst« · 185
10. No pasarán! · 209
11. Den egna vägen · 232
12. Polis · 256
13. Stora biblioteket · 279
14. Däruppe, på ytan · 306
15. Planen · 325
16. De dödas sång · 348
17. Maskens barn · 370
18. Makten · 394
19. Sista striden · 415
20. Födda till att krypa · 436

Kära Moskvabo, kära besökare!
Moskvametron är ett trafiksystem
där man måste räkna med förhöjda risker.

Klotter i en tunnelbanevagn

Den som är tapper och uthållig nog att i hela livet
se in i mörkret blir den förste att finna en ljusglimt i det.

Khan

1. VID VÄRLDENS ÄNDE

9

»Vad var det? Artiom, gå och se efter!«

Motvilligt reste sig Artiom från sin plats vid lägerelden. Han drog fram sin automatkarbin från ryggen och började gå mot mörkret. Vid ljuskretsens yttersta rand stannade han, osäkrade vapnet ljudligt och ropade hest:

»Halt! Lösen!«

Ur mörkret, varifrån de några sekunder tidigare uppfattat ett konstigt prassel och ett dovt mumlande, hördes raska steg av tassar. Någon drog sig tillbaka in i tunnelns djup, skrämnd av Artioms väsende röst och klicket från vapnet. Artiom skyndade tillbaka till elden och sa till Pjotr Andrejevitj:

»Nej, jag såg inget. Det flydde utan att ge sig till känna.«

»Va?! Du hörde väl ordern: Om du inte får något svar – skjut! Varför måste du veta vem det är först? Det kan ju vara de svarta som smyger sig på!«

»Nej, jag tror inte att det var människor. Ljuden var så konstiga. . . Och stegen knappast mänskliga. Skulle inte jag känna igen en människas fotsteg? Det vet ni väl själv, Pjotr Andrejevitj, att på sistone har de svarta gått till attack helt utan förvarning – patrullen angrep de ju med bara händerna, och de gick rakt mot maskingevärselden. Medan den här stack direkt. . . Det var nog bara ett skyggt djur.«

»Bravo, Artiom! Du är verkligen jättesmart. . . Men när du en gång har fått instruktioner – håll dig till dem, utan att tänka själv. Kanske var det en spejare? Som såg att vi är få och lätta att ta med överraskning. . . Tänk om de vill överfalla oss här, skära halsen av oss och massakrera hela stationen, som de gjorde med Polezjajevskaja, och allt bara för att du inte genast knäppte det aset. . . Se på mig! Nästa gång skickar jag in dig i tunneln om du låter bli att skjuta!«

Artiom rös vid blotta tanken på vad som kunde vänta sedan man passerat 700 meter. Bara att fantisera om det var kusligt. Ingen vågade sig längre än 700 meter norrut i tunneln. Patrullerna åkte med dressinen fram till 500 meter, lyste upp gränsbarrikaden med en strålkastare, och

så fort de hade förvärvat sig om att det inte kom något skit krypande över avspärrningen skyndade de sig tillbaka. Till och med spanarna – erfarna män, före detta marinsoldater – gjorde halt vid 680 meter. De dolde cigarettglöden i handflatan och stirrade stint i sina mörkersikten. Sedan drog de sig tillbaka, tyst och långsamt, utan att släppa tunneln med blicken eller vända den ryggen.

Vaktposteringen de befann sig vid låg på 450 meter, på 50 meters avstånd från avspärrningen. Gränsen kontrollerades en gång om dagen, och det hade nu gått några timmar sedan den senaste besiktningen. Det här var alltså den yttersta posteringen, och alla de kräk som patrullen skrämt bort hade säkert börjat krypa tillbaka igen. De drogs till elden, närmare människorna. . .

Artiom satte sig på sin plats och frågade:

»Så vad var det som hände på Polezjajevskaja?»

Egentligen kände han redan till den där blodisande historien – handelsresande hade berättat den på stationen – men han hörde den gärna igen, ungefär som barn tycker om att höra otäcka sagor om huvudlösa mutanter och blodsugande barnarövare.

»På Polezjajevskaja? Har du inte hört det förut? Det var en konstig historia, det där. Konstig och kuslig. Först började deras spaningspatruller försvinna. De gav sig in i tunneln och kom aldrig tillbaka. Visst, de har dåliga spanare, inte alls som våra, men deras station är ju mindre och har inte så många invånare. . . Eller hade, rättare sagt. Hur som helst, deras spanare började försvinna. En trupp gav sig av – och var borta. Först trodde man att truppen blivit uppehållen, tunneln går ju i kurvor där, precis som hos oss« – Artiom blev än mer illa till mods – »och man ser ingenting från vare sig vaktposteringen eller stationen, hur mycket man än lyser. I alla fall var spanarna borta, en halvtimme, en timme, två. Fast vart kunde de ha tagit vägen? De hade ju bara gått en kilometer, längre hade man förbjudit dem att gå, och de var ju inga dumskallar heller. . . Till slut skickade man ut en förstärkt patrull som letade och sökte, de ropade och skrek – utan resultat. Spanarna var borta. Puts väck. Och det var väl en sak att ingen hade sett något, men det riktigt otäcka var att ingen hade hört någonting. . . Inte ett ljud. Och inte ett spår fanns det efter dem.«

Artiom ångrade att han hade bett Pjotr Andrejevitj berätta om Polezjajevskaja. Antingen var han bättre informerad eller så hade han livligare

fantasi än de handelsresande, för han kunde beskriva detaljer som dessa mästare på skrönor förmodligen inte ens kunnat drömma om. Håret reste sig i nacken på Artiom, stämningen kring elden blev obehaglig och minsta prassel i tunneln kittlade hans nerver.

»Så var det. Någon skottlossning hade inte hörts, så man antog att spanarna hade stuckit – att de hade gett sig av eftersom de var missnöjda med något. Tja, då så, strunt i dem. Ville de ha ett lättare liv så fick de väl kampera ihop med anarkisterna och det andra slöddret, varsågod. Det var lättare att tänka så. Lugnare. Men en vecka senare försvann ännu en rekognosceringstrupp. Den här gången fick de inte gå längre än en halv kilometer från stationen. Och samma sak igen. Inte ett ljud, inte ett spår. Som uppslukade av jorden. Nu blev de oroliga på stationen. Om två trupper försvinner på en vecka, då är någonting på tok. Alltså måste man göra något. Vidta åtgärder. De byggde en avspärning på 300 meter. Slåpade dit sandsäckar, ställde upp ett maskingevär, en strålkastare – allt enligt befästningskonstens alla regler. De skickade en kurir till Begovaja – de har ju en federation med Ulitsa 1905 goda. Tidigare ingick även Oktiabrskoje Pole i federationen, men sedan hände något därborta, ingen vet exakt vad, en olycka av något slag, stationen blev hur som helst obeboelig, och alla flydde därifrån – fast det hör inte till saken. De skickade alltså någon till Begovaja – för att varna om att något var i görningen, och för att be om hjälp ifall något skulle hända. Den första kuriren hade inte kommit tillbaka ännu, och det hade nästan gått en hel dag – på Begovaja funderade man fortfarande på svaret – då en annan kurir kom springande, drypande av svett, och berättade att hela vaktmanskapet vid den förstärkta gränsposteringen hade dödats, utan att ha avlossat ett enda skott. Någon hade skurit halsen av dem. Och det värsta var att det hade skett när de sov! Men hur kunde de ha somnat efter allt som hade hänt och med tanke på alla order och instruktioner? På Begovaja fattade de att de själva kunde stå på tur om de inte gjorde något. Man utrustade en stöttrupp – ett hundratal veteraner med kulsprutor och granatgevär. Naturligtvis tog det lite tid, halvannan dag, men till slut skickades de i väg. Men när truppen kom fram till Polezjajevska fanns där inte en levande själ. Inte några lik heller – bara blod överallt. Så var det. Och fan vet vem som låg bakom det. För min egen del tror jag inte att människor är kapabla till något liknande.«

»Och vad hände med Begovaja?« frågade Artiom med förändrad röst.

»Ingenting. Efter att de lämnat Polezjajevskaja sprängde de tunneln som ledde till stationen. Ett fyrtiotal meter rasade in, har jag hört. Det gräver man inte bort utan maskiner. Och var skulle man få dem ifrån? Maskinerna har ju stått och rostat i över femton år . . . «

Pjotr Andrejevitj tystnade och stirrade in i elden.

12 Artiom harklade sig tyst och tog till orda:

»Ja, jag borde förstås ha skjutit. Så dum jag var. «

Söderifrån, från stationens håll, skrek någon:

»Hallå där, ni på 450 meter! Är allt som det ska därborta? «

Pjotr Andrejevitj kupade händerna runt munnen och ropade tillbaka:

»Kom hit! Det är någonting! «

I tunneln från stationen närmade sig tre gestalter med lysande ficklampor, antagligen vaktposterna från 300 meter. När de kom fram släckte de sina ficklampor och slog sig ner vid lägerelden.

»Tjenare, Pjotr! Är du här? Jag undrade just vem de hade skickat till världens ände i dag«, sa den äldste med ett leende och knackade ut en cigarett ur paketet.

»Hör på, Andrjusja! Killen här såg något egendomligt. Men han hann inte att skjuta. . . Det har gömt sig i tunneln. Han säger att det inte verkade vara en människa. «

»Inte? Och hur såg det ut?« Andrej vände sig till Artiom.

»Ja, det hann jag inte se. . . Jag frågade efter lösen, och i samma ögonblick skyndade det i väg, norrut. Men det lät inte som mänskliga steg – de var lätta och väldigt snabba, som om de kom från en fyrfoting snarare än en tvåfoting. . . «

»Eller en trefoting!« sa Andrej med en blinkning och en kuslig grimas.

Artiom fick en klump i halsen när han mindes berättelserna om de trebenta människorna på Filjovskajalinjen. Där låg en del stationer ovan jord och tunneln gick inte särskilt djupt, så den erbjöd praktiskt taget inget skydd mot radioaktiviteten. Och därifrån trängde mängder av trebenta, vevhövdade och andra muterade varelser in i metron.

Andrej tog ett bloss på cigaretten och sa till sina mannar:

»Grabbar, när vi ändå är här är det väl lika bra att vi sitter kvar en stund? Och om det kommer några trefotingar stapplande så hjälper vi till. Du, Artiom! Har ni någon tekanna här? «

Pjotr Andrejevitj själv reste sig upp, tog en dunk och hällde vatten i en

bucklig, nersotad kanna som han sedan hängde över elden. Några minuter senare började kannan vissla, och ljudet var så vardagligt och hemtrevligt att Artiom kände sig lite lugnare. Han såg forskande på människorna som satt kring elden: alla var starka, härdade av det hårda livet härnere, och pålitliga. Dem kunde man tro på och förlita sig till. Deras station hade alltid gällt för att vara en av de mest välmående på hela linjen – och det enbart för att det fanns folk av deras slag där. De hade ett djupt vänskapligt, nästan broderligt förhållande till varandra.

13

Artiom var redan över tjugo. Han hade kommit till världen på den gamla tiden, däruppe, och således var han inte fullt lika mager och blek som dem som var födda i metron och aldrig hade vågat sig upp till ytan, inte bara av rädsla för radioaktiviteten utan också för solstrålarna som var livsfarliga för allt underjordiskt liv. I och för sig hade Artiom själv bara varit uppe en enda gång i vuxen ålder, och då endast för en kort stund – bakgrundsstrålningen var så hög att de som var alltför nyfikna blev stekta på ett par timmar, innan de hunnit se sig mätta på den märkliga världen ovan jord.

Han hade inga minnen av sin far. Modern fanns hos honom tills han var fem, de bodde på Timirjazevska. De hade det bra tillsammans, livet var lugnt och gick sin gilla gång, fast det var innan råttorna invaderade stationen.

En dag, utan någon som helst förvarning, strömmade enorma, grå, fuktiga råttor fram ur en av de mörka sidotunnlarna. Vid en omärklig förgrening av den nordliga huvudsträckningen dök den lilla tunneln ner i djupet, för att sedan mynna ut i en myllrande labyrint full av skräck, iskyla och en motbudande stank. Tunneln ledde ner till råttornas rike, och dit vågade inte ens den mest dumdriftiga av äventyrare bege sig. Till och med en vilsen vagabond, som råkat läsa fel på tunnel- och vägkartorna och hamnat vid dess gräns av misstag, anade instinktivt den svarta, skrämmande faran. Han ryggade tillbaka från ingången till den gapande avgrunden, som vore den porten till en pestsmittad stad.

Ingen hade skrämt upp råttorna. Ingen hade stigit ner till deras rike. Ingen hade dristat sig att kränka deras gränser.

De hade kommit av sig själva.

Många människor dog den dagen. En levande våg av gigantiska råttor sköljde över barrikaderna och stationen. Aldrig förr hade man sett så stora gnagare, varken på stationen eller i tunnlar. De begravde både

försvararna och invånarna under sig, och alla dödsskrin drunknade i massan av råttkroppar. Djuren glufsade i sig allt som kom i deras väg, döda och levande människor såväl som skadade artfränder – blint, obönhörligt, drivna av ett okänt tvång skyndade de allt längre upp.

- 14 – Bara ett fåtal människor överlevde. Inga kvinnor, åldringar eller barn – inga av dem som i vanliga fall är de första man räddar. Endast fem starka män lyckades undkomma den dödsbringande floden. Och det enbart tack vare att de stod på vakt med en dressin i den södra tunneln. När de hörde skriken från stationen, sprang en av dem dit för att se vad som stod på. Timirjzevskaja utkämpade redan sin dödskamp, när mannen fick syn på stationen från tunneln. Han fattade genast läget, när han i förbifarten såg den första strömmen av råttor välla ut på perrongen, och han skulle just till att vända tillbaka, medveten om att det var lönlöst att hjälpa till i försvaret av stationen, då någon bakom honom plötsligt grep tag i hans arm. Han vände sig om, och kvinnan som envist drog i honom, med ansiktet förvridet av fasa, skrek för att överrösta kören av förtvivlade rop: »Soldat, rädda honom! Ha medlidande!«

Han såg hur en barnhand sträckte sig mot honom, och han grep den, inte för att rädda livet på någon, utan för att man hade kallat honom soldat och bett om medlidande. Och medan han drog barnet efter sig, för att sedan helt enkelt ta det under armen, sprang han i kapp med de första råttorna, en kapplöpning med döden – framåt, genom tunneln, mot platsen där kamraterna väntade med dressinen. Redan på femtio meters avstånd skrek han åt dem att starta motorn. Det var den enda motordressinen på de närmaste tio stationerna. Mannarna rivstartade och med gasen i botten passerade de Dmitrovskaja, som endast beboddes av några få eremiter. I förbifarten skrek de: »Fly! Råttor!« – men de visste att det redan var för sent för dem att komma undan. När de närmade sig barriaden till Savjolovskaja, som de tack och lov levde i fred med för tillfället, drog de ner på farten för att inte uppfattas som angripare och bli beskjutna, samtidigt som de vrålade allt vad de orkade åt vakterna: »Råttor! Råttorna kommer!« De tänkte fortsätta förbi Savjolovskaja och fly vidare, vidare längs hela linjen, i hopp om att man skulle släppa igenom dem, så länge det fanns någonstans att fly, så länge den grå lavan inte hade översvämmat hela metron.

Som tur var fanns det något på Savjolovskaja som räddade både dem och stationen, ja, kanske hela Serpuchovsko-Timirjzevskaja-linjen. De

hade inte ens kommit ända fram, de hest skrikande männen som med fradga skummande i mungiporna varnade för den snabbt annalkande dödsfaran, innan vakterna vid barrikaden började avtäcka en imponerande maskin. Det var en eldkastare som några härdiga män på stationen hade skruvat ihop av hittegoods. Den var visserligen hemmagjord, men ändå ytterst effektiv.

15

Så snart de första råttorna dök upp och ljudet av tusentals trampande tassar tilltog i styrka satte vakterna i gång eldkastaren och de stängde inte av den förrän bränslet tog slut. En dånande orangefärgad eldtunga sträckte sig tio meter in i tunneln och brände råttorna, utan avbrott, i tio, femton, tjugo minuter. Tunneln fylldes av en vämjelig stank av bränt kött och råttornas galna pipande. . . Och bakom ryggen på Savjolovskajas vaktmanskaps, som skulle hyllas för sitt hjältedåd längs hela linjen, blev dressinen stående, redo för ännu ett språng, och på den de fem männen som flytt från Timirjazevska – och barnet som de hade räddat. Det var en pojke. Artiom.

Råttorna drog sig tillbaka. Deras blinda vilja hade krossats av en av den mänskliga krigskonstens sista uppfinningar. Människan hade alltid varit bättre på att döda än alla andra levande väsen.

Råttvägen ebbade ut och rann tillbaka till det stora avgrundsriket, vars verkliga utbredning ingen kände till. Alla dessa labyrinter på otänkbara djup var så gåtfulla, för metrons funktion tycktes de helt sakna betydelse, och oavsett vad alla auktoriteter gjorde gällande, så var det ingen som kunde föreställa sig att alltihop hade uppförts av vanliga tunnelbyggare.

En av dessa auktoriteter hade faktiskt arbetat i metron på den tiden, som assistent till en tågmekaniker. Det fanns inte många av dem kvar och de stod högt i kurs, för precis i början var det bara de som inte drabbades av panik när man plötsligt måste lämna tågens trygga och skyddande kapslar och ge sig ut i Moskvametrons mörka tunnlar. Alla på stationen hyste stor vördnad för honom och lärde sina barn att göra det samma, och kanske var det därför Artiom mindes honom så tydligt: den utmärklade, magre mannen, krum av de många arbetsåren under jorden och klädd i en blek och blanksliten metrouniform. Även om uniformen för länge sedan förlorat sin elegans så bar han den med stolthet, som en pensionerad amiral bär sin paradrock. Och Artiom, som bara var en liten pojke på den tiden, såg en hållning av stolthet och myndighet i mekanikerassistentens bräckliga figur. . .

Inte att undra på! Metroarbetarna var för de andra invånarna som den infödde vägvisaren för en vetenskaplig djungelexpedition. Man betraktade dem som helgon och litade fullständigt på dem, för alla var beroende av deras kunskap och erfarenhet för sin överlevnad. Det var ofta de som övertog ledningen av stationerna när den enhetliga ledningen bröt samman och tunnelsystemet – detta komplexa civilskyddsobjekt, denna gigantiska atombombssäkra bunker – splittrades i ett otal stationer utan samband med varandra och alltihop urartade i kaos och anarki. Stationerna isolerades och blev självständiga, och på så vis uppstod sällsamma dvärgstater med egna ideologier, regimer, ledare och arméer. De förde krig mot varandra och gick samman i federationer. Imperier som var expansiva den ena dagen, kunde nästa dag störtas och koloniserar av forna vänner eller slavar. Stater slöt tillfälliga förbund mot gemensamma hot, men så snart hotet hade minskat flög de med nya krafter i strupen på varandra. Med blint raseri stred man om allt: om livsrummet, om födan – jästplantager, svampodlingar som inte krävde något ljus, hönsgårdar och svinfarmer, där bleka grisar och lungsiktiga kycklingar göddes med färglösa svampar – och naturligtvis om vattnet, det vill säga filtren. Barbarerna, som inte kunde reparera sina trasiga reningsanläggningar och förgiftades av det kontaminerade vattnet, gick med djurisk vrede till angrepp mot det civiliserade livets bålverk – stationerna där generatorer och små egentillverkade vattenkraftverk fungerade som de skulle, där filtren regelbundet reparerades och rengjordes, där omsorgsfulla kvinnohänder tog hand om champinjонernas vita hattar som sköt upp ur den fuktiga jorden och grisarna grymtade mätta och belåtna i sina koppel.

Människorna förde sin ändlösa, förtvivlade kamp av ren självbevarelse-drift och enligt den urgamla revolutionära principen: »Tag och dela!« De välmående stationernas försvarare, som utbildats till slagkraftiga förband av före detta legosoldater, stod emot barbarernas attacker och gick sedan till motangrepp. Man kämpade om varenda meter tunnel. Stationerna byggde upp en militär potential för att kunna besvara överfall med straffexpeditioner, för att fördriva civiliserade grannar från livsviktiga utrymmen, såvida man inte lyckades uppnå sina mål genom fredsavtal, och, slutligen, för att göra motstånd mot alla onda väsen som kom krypande ur alla hål och tunnlar. Var och en av dessa egendomliga, missbildade och livsfarliga varelser skulle ha drivit Darwin till förtvivlan, så

illa stämde de överens med evolutionens lagar. Kanske hade strålningen förvandlat harmlösa företrädare för den urbana faunan till helvetets avföda, kanske hade de alltid funnits i djupen och nu lockats upp av människorna, men hur mycket de här odjuren än skilde sig från de kända djurarterna så var de ändå en del av livet på jorden. En vanställd, degenererad spillra, men ändå en del. Och som allt organiskt liv på den här planeten behärskades de av en enda impuls: att överleva. Till varje pris.

Artiom tog emot en vitemaljerad bägare med stationens eget te skvalpande i koppen. Naturligtvis var det inte fråga om te, utan om en dryck av torkad svamp med lite tillsatser. Äkta te existerade knappt längre, och i den mån det fanns dracks det enbart till stora fester, i synnerhet som det var tio gånger dyrare än svampdrycken. Ändå älskade folk på stationen sin brygd, man var stolt över den och kallade den »te«. Ovana främlingar brukade visserligen spotta ut det när de smakade på det för första gången, men sedan vande de sig. Och ryktet hade till och med nått utanför stationens gränser, ibland kom handelsresande enkom för dess skull. Först var det bara några få som riskerade sitt skinn för teet, men snart spred det sig över hela linjen, till och med Hansan började intressera sig för det och stora karavaner begav sig till VDNCh för att komma över mirakeldrycken.

Pengarna flöt in. Och där det finns pengar, där finns det också vapen, trä och vitaminer. Där finns livet. Och sedan man börjat producera sitt te på VDNCh växte stationens betydelse, driftiga människor från intilliggande stationer och tunnelavsnitt flyttade dit, det uppstod ett välstånd. På VDNCh var man också stolt över sina grisar och enligt legenden var det just därifrån som grisarna hade spridit sig ut i metron: precis i början hade några våghalsar nämligen lyckats ta sig fram till den halvt inrasade paviljongen »Svinfarmen« på själva mässområdet och drivit ner djuren till stationen.

»Du, Artiom! Hur står det till med Suchoj?« frågade Andrej, som blåste på det heta teet och drack med försiktiga, små klunkar.

»Farbror Sasja? Det är bra med honom. Han kom nyligen tillbaka från en tur utmed linjen tillsammans med de våra. En expedition. Fast det har ni väl redan hört?«

Andrej var femton år äldre än Artiom. Egentligen var han spanare och stod sällan vakt närmare än 450 meter, och då som posteringschef. Den

här gången hade han placerats vid 300 meter, som skydd, ändå drogs han mot djupet och utnyttjade första bästa förevändning, minsta falsklarm, för att komma närmare mörkret, närmare hemligheten. Han älskade tunneln och var väl förtrogen med alla dess förgreningar. På stationen däremot, bland odlarna, arbetarna, köpmännen och tjänstemännen, kände han sig illa till mods – obehöv, förmodligen. Han hade aldrig förmått sig själv till att luckra jord vid svampodlingarna eller, ännu värre, att stå med skit upp till knäna och mata feta grisar med svamp på stationsfarmarna. Inte heller handel låg för honom – redan i ung ålder hade han avskytt krämarna. Han hade alltid varit soldat och krigare, djupt övertygad om att det var det enda värdiga yrket för en man. Andrej var stolt över att han inte hade gjort annat i livet än att skydda de stinkande odlarna, de jäktade köpmännen, de beskäftiga tjänstemännen och kvinnorna och barnen. Kvinnorna drogs till hans kraftfulla stil, hans totala självsäkerhet och hans lugn inför sig själv och alla i sin närhet, som han alltid var redo att beskydda. Kvinnorna lovade honom kärlek och trygghet, men själv började han känna sig trygg först efter 50 meter, när ljusen från stationen försvann bakom kröken. Dit var det inga kvinnor som följde honom. Han förstod inte varför.

Nu verkade teet ha gjort honom sällskaplig. Han tog av sig sin svarta, slitna basker, torkade den fuktiga mustaschen med armen och började lystet fråga ut Artiom om vilka nyheter och skvaller som hans styvfar – farbror Sasja – haft med sig från den senaste expeditionen. Farbror Sasja var samme man som för nitton år sedan hade räddat Artiom från råttorna på Timirjazevskaja. Efteråt hade han inte haft hjärta att lämna bort grabben, i stället åtog han sig att uppfostra honom själv.

»Det är möjligt att jag har hört ett och annat«, sa Andrej, »men jag hör det gärna igen. Fast du har kanske ingen lust att berätta?«

Artiom behövde inte övertalas, han tyckte om att minnas och återberätta sin styvfars historier, alla skulle ju lyssna med gapande munnar.

»Tja, ni vet säkert vart de gick...«, började Artiom.

»Söderut är det enda jag vet. De är ju så hemlighetsfulla av sig, era spejare«, sa Andrej med ett flin och blinkade med ena ögat: »Specialuppdrag åt administrationen, så klart!«

Artiom viftade avfärdande med handen. »Det var inget hemligt med det. Expeditionen skulle helt enkelt sondera terrängen och samla information – tillförlitlig information. För man kan inte tro på allt som alla

främmande nasare pladdrar om när de kommer förbi vår station – de kan ju vara provokatörer som sprider desinformation.«

»Nasare ska man aldrig lyssna på«, brummade Andrej. »Det är giriga människor. Och vem vet: i dag säljer de ditt te till Hansan, i morgon säljer de hela dig med alla dina ägodelar till någon annan. Kanske samlar de också information. Ärligt talat litar jag inte ens på våra egna nasare.«

19

»Nja, där tar ni nog miste, Andrej Arkaditj. De våra är pålitliga. Jag känner dem nästan allihop. Helt vanligt folk. Det är bara det att de älskar pengar och vill leva bättre än andra, åstadkomma något«, försökte Artiom försvara stationens egna småhandlare.

»Men det är ju det jag säger: de älskar pengar. Vill ha det bättre än andra. Men vem vet vad de gör efter att de har försvunnit i tunneln? Kan du svära på att de inte värvas som agenter redan på nästa station? Kan du det eller inte?«

»Agenter åt vem? Varför skulle våra köpmän bli agenter?«

»Ser du, Artiom, du är fortfarande ung och det är mycket du inte vet. Du ska lyssna på de äldre, då lever du längre, ska du se.«

»Fast någon måste ju göra det arbetet! Om det inte fanns några köpmän skulle vi sitta här och smutta på vårt te utan ammunition, vi skulle skjuta grovsalt på de svarta med gamla flintlåsgevär.« Artiom gav sig inte.

»Visst, visst, lille ekonom... Berätta hellre vad Suchoj såg därborta. Vad händer hos grannarna? På Aleksejevskaja? På Rizjskaja?«

»På Aleksejevskaja? Inget nytt. De odlar sina svampar. Stationen är ju rena bondgården... Men det sägs« – Artiom sänkte rösten för att antyda att det var hemlig information – »att de vill ansluta sig till oss. Och Rizjskaja verkar inte heller ha något emot det. Hos dem ökar trycket söderifrån. Stämningen är dålig: alla viskar om okända faror, alla är rädda för något, men för exakt vad är det ingen som vet. Än är det tal om något nytt imperium på linjen, än fruktar man Hansan som vill expandera, eller så är det något annat. Och nu tyr sig bondgårdarna till oss. Både Aleksejevskaja och Rizjskaja.«

»Vad är de ute efter rent konkret? Vad föreslår de?« undrade Andrej nyfiket.

»De vill att vi ska bilda en federation, inrätta ett gemensamt försvar, förstärka gränserna på båda sidorna, installera en ständig belysning i tunnarna mellan stationerna, organisera en milis, blockera alla sidotunnlar och sidokorridorer, ordna transportdressiner, dra telefonkabel och

odla svamp på fria ytor... Gemensam ekonomi, samarbete och nödhjälp, om det skulle behövas.«

»Och var var de förut?« knorrade Andrej. »Var höll de hus när mutanterna kom från Botaniska trädgården, från Medvedkova? När de svarta stormade oss, var var de då?«

20 »Du, Andrej, måla inte fan på väggen«, inflikade Pjotr Andrejevitj. »Här finns det inga svarta än så länge – och det är bra. Det var inte vi som besegrade dem. Det måste ha hänt något hos dem, i deras egna led, som fick dem att ligga lågt. Kanske samlar de bara sina krafter. Så ett förbund skulle inte vara helt fel. Framförallt som det skulle vara med våra grannar. Det vore bra för alla parter.«

»Och vi skulle få Frihet, Jämlikhet och Broderskap«, sa Andrej ironiskt och räknade med på fingrarna.

»Ville ni inte lyssna på vad jag har att berätta?« frågade Artiom sårat.

»Jodå, fortsatt bara, Artiom«, sa Andrej. »Pjotr och jag kan gråla färdigt efteråt. Det är en evigt pågående diskussion mellan oss.«

»Okej. Hur som helst, det sägs att vårt överhuvud verkar gå med på det. Han har inga principiella invändningar. Det är bara några detaljer som återstår. Snart blir det en kongress. Och sedan blir det en omröstning.«

»Visst, visst. Omröstning. Folket säger ja – då betyder det ja. Säger man nej – då betyder det att folket har tänkt fel och måste tänka om«, sa Andrej giftigt.

»Nå, Artiom, och på Rizjskaja, vad händer där?« frågade Pjotr Andrejevitj utan att ta någon notis om Andrej.

»Ja, vad kommer därefter? Prospekt Mira, vår gräns mot Hansan. Och hos Hansan, säger farbror Sasja, råder det fortfarande fred med de röda. Kriget pratar man inte om längre«, berättade Artiom.

Hansan, så kallades förbundet mellan Ringlinjens stationer. Linjen förband alla andra linjer med varandra och därigenom alla handelsvägar, därför blev stationerna nästan från första början mötesplatser för handelsresande från metrons alla hörn. Stationerna blev snabbt mycket rika. Snart förstod man att rikedom utgjorde en stark lockelse för alltför många utomstående och man beslöt sig för att gå samman. Den officiella benämningen på förbundet var alldeles för omständlig och folk började kalla det för Hansan, sedan någon träffande hade jämfört det med medeltidens tyska handelsförbund – det lät bra och smeknamnet fastnade. Först

omfattade Hansan bara en del av stationerna och samgåendet skedde i etapper. Det började med sträckan mellan Kievskaja och Prospekt Mira, den så kallade Nordbågen, som Kurskaja, Taganskaja och Oktiabrskaja hade anslutit sig till. Senare tillkom Paveletskaja och Dobryninskaja, vilka bildade en andra båge: Sydbågen. Det svåraste hindret för en förening av de båda bågarne var Sokolnitjeskajalinjen.

21

»Det är nämligen så«, hade Artioms styvfar berättat en gång, »att Sokolnitjeskajalinjen alltid har varit lite annorlunda. Det ser man direkt när man tittar på kartan. För det första är den rak som en pil. För det andra är den signalröd på alla kartor. Och stationsnamnen talar ju för sig själva: Krasnoselskaja (Röda byn), Krasnyje Vorota (Röda porten), Komsomolskaja, Biblioteka imeni Lenina (Leninbiblioteket) och Leninskije Gory (Leninbergen)...«

Kanske berodde det på namnen, kanske fanns det någon annan anledning, men med tiden samlades alla som längtade tillbaka till den ärorika socialisttiden på linjen. Här föll idéerna om ett återupprättande av sovjetstaten i särskilt god jord. En första station bekände sig officiellt till kommunismens ideal och ett socialistiskt styrelseskick, sedan följde grannstationerna och till slut smittades folk i andra änden av tunneln av den revolutionära iver. De störtade sin administration och därmed var laven i rörelse. De sista veteranerna som ännu var i livet, före detta Kom-somolaktivister och partifunktionärer, och naturligtvis också trasproletariatet – alla strömmade till de revolutionära stationerna.

Man grundade en kommitté som under det leninistiska namnet Internationalen fick i uppdrag att sprida den nya revolutionen och de kommunistiska idealen över hela metron. Kommittén utbildade förband av yrkesrevolutionärer och propagandister, som skickades allt längre in i fiendens läger. I stort sett förlöpte allt utan större blodspillan, eftersom de hungrande massorna på den föga produktiva Sokolnitjeskajalinjen redan törstade efter rättvisa, vilket enligt deras övertygelse bara kunde åstadkommas genom en jämlik fördelning av alla tillgångar. Och snart hade hela linjen, med början från den ena änden, antänts av revolutionens röda flamma. Tack vare tunnelbanebron över Jauzafloden, som mirakulöst nog förblivit oskadd, fungerade förbindelsen mellan stationerna Sokolniki och Preobrazjenskaja Plosjtjad. I början kunde man endast avlägga den korta sträckan ovan jord om nätterna, med dressiner i högsta hastighet. Senare uppförde dödsdomda förbrytare murar och ett

22 tak över bron. Stationerna återfick sina gamla sovjetiska namn: stationen Tjistyje Prudy hette åter Kirovskaja, Lubjanka åter Dzerzjinskaja och Ochoznyj Rjad åter Prospekt Marksa. Stationer med neutrala namn döpte man om till något ideologiskt mer entydigt: Sportivnaja blev Kommunistitjeskaja, Sokolniki blev Stalinskaja och Preobrazjenskaja Plosjtjad – där allt hade börjat – blev Znamja Revoljutsii (Revolutionens flamma). Och så kom det sig att Sokolnitjeskaja, som i folkmun alltid hade kallats »röda linjen« efter färgen på tunnelbanekartan, fick heta Röda linjen även officiellt.

Och den gjorde skäl för sitt namn.

Knappt hade Röda linjen förenats förrän den började göra anspråk på de andra linjernas stationer. Det blev emellertid droppen. Alltför många mindes innebörden av ordet »sovjetmakt«, alltför många betraktade Interstationalens utsända agitationstrupper som cancersvulster, vilka hotade att förinta hela organismen. Och hur högt och ljudligt Interstationalens agitatorer och propagandister än lovade att elektrifiera hela metron – man menade att detta plus sovjetmakt är kommunism (aldrig någonsin hade denna skamlöst stulna Leninslogan varit mer aktuell) – så var det få som lockades av dessa löften utanför Röda linjen. De interstationära uppvisningarna fångades in och utvisades till sovjetstaten.

Och då beslöt de rödas ledare att det var dags att ta i med hårdhandskarna: om resten av metron inte ville tända revolutionens glädjeeld, så fick man göra det själv. Grannstationerna, som oroades av den intensifierade kommunistiska propagandan och den undergrävande verksamheten, drog en liknande slutsats. Den historiska erfarenheten visade tydligt att det inte finns en bättre spridare av den kommunistiska bacillen än bajonetten.

Och stormen bröt ut.

En koalition av antikommunistiska stationer, anförda av Hansan, som strävade efter att sluta ringen som Röda linjen klöv itu, antog utmaningen. De röda hade givetvis inte räknat med något organiserat motstånd och överskattade sina egna krafter. Den enkla seger som man hade väntat sig stod inte att finna ens i en avlägsen framtid.

Det långa och blodiga kriget blev ett eldprov för metrons redan så fåtaliga invånare. Det drog ut på tiden i halvtannat år och utvecklades till ett ställningskrig, men som alltid med partisanöverfall och skenmannövrer, avspärrade tunnlar, arkebuserade krigsfångar och andra skänd-

ligheter på båda sidor. Det var offensiver och inringningar, bragder och utbrytningar, härförare, hjältar och förrädare. Men det mest utmärkande för det här kriget var att ingen av kontrahenterna lyckades flytta fram frontlinjen någon avsevärd sträcka. Ibland verkade det som om ena sidan hade fått ett övertag och ockuperat en frontstation, men motståndaren mobiliserade sina reservstyrkor och kom genast tillbaka – och vågskålen slog över åt andra hållet igen.

23

Kriget tärde emellertid på resurserna. Kriget tog de bästa människorna. Kriget var en plåga.

Och till slut tröttnade de överlevande. I all tysthet växlade revolutionsledarna spår till mer blygsamma mål. Om syftet med kriget till en början hade varit att sprida socialistmakten och den kommunistiska ideologin över hela metron, så ville de röda nu åtminstone få kontroll över det man betraktade som sin allra heligaste helgedom: stationen Plosjtjad Revoljutsii. För det första för namnets skull, Revolutionstorget, för det andra för att stationen var den som låg närmast Röda torget och Kreml, vars torn fortfarande pryddes av rubinröda stjärnor, om man skulle tro de tappra få som varit så starka i sin ideologiska övertygelse att de vågat sig upp för att se efter. Och däruppe, ovan jord, intill Kreml, mitt på Röda torget, låg naturligtvis Mausoleet. Om Lenins kropp fanns kvar eller inte, det var det ingen som visste, och det spelade inte längre någon roll. Under sovjetmaktens långa år hade Mausoleet upphört att vara en enkel gravplats och blivit en självbeträffande, sakral symbol för maktens kontinuitet. Det var just från dess balkong som det förflutnas stora ledare hade stått och vinkat mot paraderna. Det var just där som dagens ledare helst av allt ville stå. Och det berättades att det gick lönngångar från Plosjtjad Revoljutsii, från dess tjänsteutrymmen, till de hemliga laboratorierna vid Mausoleet och därifrån vidare till själva gravkammaren.

De röda höll Plosjtjad Sverdlova, före detta Ochetnyj Rjad. Stationen hade befästs och tjänade som utgångspunkt för stormningar och attacker mot Plosjtjad Revoljutsii.

Revolutionsledarna välsignade mer än ett korståg för att befria stationen och Mausoleet. Men koalitionen förstod bara alltför väl vilken betydelse denna station hade för de röda och stred till siste man. Plosjtjad Revoljutsii förvandlades till en ointaglig fästning. Krigets hårdaste och blodigaste strider utspelade sig vid tillfarterna till den här stationen. Här var förlusterna som störst. Här föddes nya hjältar, som liksom Aleksandr

Matrosov gick rakt mot maskingevären eller tog på sig ett bälte med granater för att spränga sig själv i luften tillsammans med fiendens eldställningar. Här använde man eldkastare, trots att det var förbjudet att rikta dem mot människor. . . . Allt förgäves. Ena dagen erövrade man stationen, men förstärkningarna uteblev, soldaterna dog och dagen därpå blev man tvungen att retirera, när koalitionen gick till motangrepp.

På samma sätt, fast med omvända förtecken, gick det till på Biblioteka imeni Lenina. Där försvarade sig de röda, medan koalitionens stridskrafter gång på gång försökte driva bort dem därifrån. För koalitionen var stationen av enorm strategisk betydelse, för om man lyckades erövra den skulle Röda linjen delas i två delar, och dessutom fanns det en övergång till tre andra linjer, som inte korsade Röda linjen någon annanstans. Bara där. Stationen var med andra ord som ett slags lymfkörtel: om den röda pesten en gång hade angripit den, så kunde den spridas därifrån till andra livsviktiga organ. Och för att förhindra detta måste koalitionen erövra stationen, till vilket pris som helst.

Men lika misslyckade som de rödas ansträngningar att erövra Plosjtjad Revoljutsii, lika fruktlösa var koalitionens försök att få bort dem från Biblioteka imeni Lenina.

Med tiden bredde krigströttheten ut sig. Snart inträffade de första deserteringarna, det blev allt vanligare att soldater på båda sidor om fronten kastade sina vapen och förbrödrades. . . . Men till skillnad från första världskriget skedde det inte till de rödas fördel. Den revolutionära glöden slocknade. För koalitionen gick det inte bättre: missnöjda med att ständigt behöva oroa sig för sitt eget liv bröt människorna upp, hela familjer lämnade stationerna i centrum och begav sig till förorterna. Hansan tömdes på folk och försvagades. Kriget slog hårt mot handeln, köpmännen blev alltmer sällsynta, viktiga handelsvägar låg tysta och öde.

Politikerna, som åtnjöt allt mindre stöd hos soldaterna, måste snabbt finna ett sätt att avsluta kriget, innan vapnen vändes mot dem. Och så träffades till slut ledarna för de stridande parterna i största hemlighet och på en neutral station, som alltid i liknande fall: kamrat Moskvin från den sovjetiska sidan, samt Hansans president Loginov och Arbatfederationens överhuvud Kolpakov från koalitionen.

Fredsfördraget var snart undertecknat. Parterna bytte stationer med varandra. Röda linjen fick full kontroll över den halvt raserade Plosjtjad Revoljutsii, men avträdde i sin tur Biblioteka imeni Lenina till Arbat-

federationen. Det var inte ett lätt steg för någon av sidorna. Federationen förlorade en av sina medlemmar och därmed förbundna besittningar i nordost. Röda linjen var avskuren, exakt i mitten fanns det nu en station som inte stod under de rödas befäl och som klöv linjen i två delar. Även om båda sidor garanterade varandra rätt till obehindrad genomfart genom sina forna territorier, kunde situationen inte annat än oroa de röda. Men koalitionen erbjudande var alltför frestande, och Röda linjen kunde inte motstå det. De flesta fördelarna av fredsfördraget fick naturligtvis Hansan, som nu kunde sluta sin ring och på så vis undanröja det sista hindret på vägen mot ekonomisk blomstring. Man kom överens om att respektera status quo och förbud mot agitation och undergrävande verksamhet på den forna fiendens område. Alla blev nöjda. Och nu, när kanoerna och politikerna hade tystnat, var det propagandisternas uppgift att förklara för massorna att det var just den egna sidan som uppnått fantastiska, diplomatiska framgångar och, när allt kom omkring, gått segrande ur kriget.

Åren hade gått sedan den minnesvärda dagen då fredsavtalet under-tecknades. Båda sidor följde avtalet: Hansan betraktade Röda linjen som en attraktiv affärspartner, som i sin tur lagt ner sina expansionistiska planer. Kamrat Moskvín, generalsekreterare för Moskvametrons kommunistparti, bevisade dialektiskt möjligheten att bygga kommunismen på en linje och fattade det historiska beslutet att påbörja detta bygge. Den gamla fiendskapen var glömd.

Denna lektion i den nya tidens historia hade Artióm i färskt minne, precis som han alltid försökte minnas allt som styvfadern berättade för honom.

»Bra att man fick slut på blodbadet den gången«, sa Pjotr Andrejevitj. »Under arton månader kunde vi inte sätta en fot utanför Ringlinjen: överallt avspärningar, hundratals passkontroller. Jag hade ärenden dit på den tiden och den enda vägen gick över Hansan. Alltså begav jag mig dit. Och redan vid Prospekt Mira stoppade man mig. Det var nära att de ställde mig mot väggen och sköt mig.«

»Är det sant?« frågade Andrej nyfiket. »Det har du aldrig berättat, Pjotr. Vad var det som hände?«

Artióm tittade ner i marken, när han insåg att berättarfacklan helt fräckt hade slitits ur hans hand. Fast historien verkade intressant, så han ville inte heller avbryta dem.

»Ja, de tog mig helt enkelt för en röd spion. Jag kommer alltså ut ur tunneln vid Prospekt Mira, på vår linje. Men en del av stationen kontrolleras av Hansan. Den är annekterad, så att säga. Tja, regimen är inte så sträng – de har ju en marknad där, en handelszon. Fast ni vet ju hur det är hos Hansan: stationerna på själva Ringlinjen betraktar de som sitt hem, och i Ringstationernas övergångar till de andra linjerna har man tullstationer och passkontroller...«

»Jaja, det där vet vi redan«, avbröt Andrej. »Hoppa över föredraget och kom till saken någon gång!«

»Passkontroller«, upprepade Pjotr Andrejevitj buttert för sakens skull. »På de anslutande stationerna finns marknader och basarer, dit också främlingar är välkomna. Men vid gränsen är det stopp. Jag kommer ut vid Prospekt Mira, med ett halvt kilo te i väskan... Jag vill byta till mig patroner till karbinen. Men hos dem råder krigstillstånd och man lämnar inte ifrån sig någon ammunition. Jag frågar en man, och sedan en annan, men alla bara skakar på huvudet och drar sig undan. En viskar åt mig: ›Vill du ha patroner, din idiot? Stick härifrån, och raska på, någon har säkert redan angett dig!‹ Jag tackar honom så mycket och beger mig långsamt tillbaka mot tunneln. Och precis vid ingången hejdas jag av en patrull, från stationen hörs en vissling och ännu en trupp kommer springande. ›Era papper!‹ säger de. Jag visar mitt pass, med vår stationsstämpel. De granskar det noga och frågar: ›Och var är passersedeln?‹ Jag blir förvånad: ›Vilken passersedel?‹ Det visar sig att man behöver en passersedel för att komma in på stationen. I slutet av tunneln står ett litet bord, det är kansliet. Först kontrollerar de besökaren och om allt är i sin ordning får han en passersedel. Man borde bussa råttorna på byråkraterna... Hur kunde jag undgå att se det där bordet? Jag vet inte... Varför stoppade de mig inte, de idioterna? Det skulle jag försöka förklara för patrullen. Framför mig står en snaggad knäppskalle i kamouflageuniform och vrålar: ›Du smög dig förbi! I hemlighet!‹ Han bläddrar vidare i mitt pass, upptäcker en liten stämpel från Sokolniki. Jag bodde där förut... Han ser stämpeln och ögonen blir alldeles blodsprängda. Som en tjur framför ett rött skynke. Han sliter av sig karbinen från skuldran och ryter: ›Händerna på nacken, ditt rövhål!‹ Det går inte att ta miste på rutinen. Han griper tag i min krage och drar mig genom hela stationen – till passkontrollen i övergången, där stationsäldsten håller till. ›Vänta!‹ beordrar han och tillägger: ›Jag ska bara be chefen om lov, sedan ska jag skjuta

dig, spionjäväl. < Jag blir alldeles knäsvag. > Vadå spion? > försöker jag försvara mig. > Jag är ju köpman! Se här, jag har med mig te från VDNCh. < Han svarar att han ska stoppa teet i käften på mig och trycka in det med kolven. Jag inser att min förklaring inte låter särskilt övertygande och att han, om ledningen ger klartecken, kommer att föra bort mig till 200 meter, ställa mig med ansiktet mot rören och i enlighet med krigslagarna avrätta mig med ett nackskott. Nu är jag illa ute, tänker jag. . . Hur som helst, när vi kommer till passkontrollen går tölpen i väg för att höra om han får skjuta mig. Jag får syn på hans chef – och en sten faller från mitt bröst: Pasjka Fedotov, en gammal klasskamrat! Vi umgicks en lång tid efter skolan, men sedan förlorade vi varandra ur sikte. . . »

27

»Din jävel, vad du skrämde mig! Och jag som trodde att de sköt dig«, sa Andrej med ett flin, och alla som satt kring elden vid 450 meter brast ut i skratt. Inte heller Pjotr Andrejevitj, som först kastade en ilsken blick på Andrej, kunde låta bli att dra på munnen. Skrattet rullade genom tunneln och förvandlades någonstans i djupet till ett eko, som mest av allt lät som ett kusligt, ihåligt hoande. Genast tystnade alla och lyssnade.

Ur tunnelns djup, från norr, hördes plötsligt samma misstänkta ljud som förut: prassel och lätta, trippande steg.

Andrej var naturligtvis den förste som uppfattade det. Han tystnade ögonblickligen och gav tecken åt de andra att tåga, sedan tog han sin automatkarbin från marken och reste sig upp. Han osäkrade vapnet med långsamma rörelser, laddade och rörde sig ljudlöst bort från elden, med ryggen mot väggen. Han gick in i tunneln. Också Artiom reste sig upp: han var nyfiken på vad det var han låtit komma undan förra gången, men Andrej vände sig om och väste ilsket åt honom.

Med karbinen mot axeln stannade Andrej där mörkret började tätna. Han lade sig på magen och ropade: »Ljus hitåt!«

En av hans mannar bar på en batteridriven strålkastare, som stationens hantverkare hade byggt av en gammal billykta. Han slog på den och en klar, kritvit ljusstråle skar genom svärtan. Ertappad i mörkret syntes för en kort sekund en otydlig silhuett: något helt litet och harmlöst, tycktes det, som ryckte till och flydde hals över huvud, norrut. Artiom uthärdade inte längre och skrek allt vad han orkade:

»Men skjut då! Det kommer ju undan!«

Men av någon anledning sköt Andrej inte. Pjotr Andrejevitj kom också på fötter, med karbinen skjutklar, och ropade:

»Andrjucha! Lever du?»

Männen kring elden utbytte oroliga viskningar, ett rasslande ljud hördes från slutstyckena.

Till slut dök Andrej upp i strålkastarljuset och borstade av jackan.

»Klart att jag lever!« fick han fram mellan skratten.

28

»Vad var det för något?» undrade Pjotr Andrejevitj oroat.

»Tre ben! Och två huvuden! Mutanter! De svarta kommer! Och skär halsen av er allihop! Skjut, annars kommer de undan! Vilket oväsen ni för. . . Vad ska det vara bra för, va?» fortsatte han och skrattade.

»Varför sköt du inte?» frågade Pjotr Andrejevitj ilsket, när Andrej kom tillbaka till elden. »Jag kan förstå att grabben inte gjorde det – han är ung och förstår inte bättre. Men hur kunde *du* missa det? Du är ju ingen pojkvasker. Vet du inte hur det gick med Polezjajevskaja?»

»Äh, det där har jag hört minst tio gånger!« sa Andrej och viftade avfärdande med handen. »Det var bara en hund! En liten valp, till och med. . . Det måste vara andra gången som den smög sig fram mot värmen och ljuset. Förra gången hade ni nästan ihjäl den, och nu frågar ni mig till råga på allt: Varför gjorde du inte processen kort med den? Era djurplågåre!«

»Hur skulle jag kunna veta att det var en hund?» sa Artiom sårat. »Den gav ifrån sig sådana konstiga ljud. . . Och dessutom har jag hört att man såg en råtta här förra veckan, stor som en gris.« Han rös. »Ett halvt magasin tömde de i kroppen på den, och ändå fortsatte den att pipa.«

»Du ska inte tro på alla sagor! Vänta här, så går jag och hämtar din råtta«, sa Andrej, lade karbinen över axeln och försvann åter in i mörkret.

En minut senare hörde de honom vissla därinne. Sedan hans röst, ömsint, lockande: »Seså, kom bara. . . Kom, lille gubben, var inte rädd!«

Hans övertalningsförsök pågick ett bra tag, kanske tio minuter, med lockrop och visslingar, och till slut syntes hans figur återigen i halvdunklet. Tillbaka vid elden log han triumferande och öppnade sin jacka. Till marken föll en våt och obeskrivligt smutsig liten hundvalp, darrande och gnyende, med tovig päls av obestämbart färg. De svarta ögonen var vidöppna av skräck, de små öronen satt tätt intill varandra. Knappt hade valpen dunsat i backen förrän den försökte springa sin väg, men Andrej grep den i nacken med sin kraftiga hand och lyfte tillbaka den igen. Han klappade valpen på huvudet, sedan tog han av sig jackan och lade den över hunden.

»Så att den får värma sig litet. . . «, förklarade han.

»Låt bli, Andrjucha, den har säkert massor av löss«, invände Pjotr Andrejevitj. »Eller så har den mask. Du kan bli smittad av något och sprida det över hela stationen. . . «

»Sluta gnälla, Andrejijtj. Här, titta på honom!« Andrej lyfte lite på jackan och höll fram hundvalpens lilla nos, som fortfarande skakade, antingen av rädsla eller av köld. »Se honom i ögonen, Andrejijtj! De här ögonen kan inte ljuga!«

29

Pjotr Andrejevitj kastade en skeptisk blick på valpen. Ögonen verkade skrämnda, men utan tvivel ärliga. Även Pjotr Andrejevitj smälte.

»Jaja, en sådan liten naturforskare. . . Vänta, jag ska ge honom något att bita på«, brummade han och stack handen i ryggsäcken.

»Gör det. Så blir det kanske något rejält av honom. En tysk schäferhund, kanske«, sa Andrej och sköt jackan med hunden närmare elden.

»Men varifrån kan den ha kommit?« undrade en av hans män. »På andra sidan finns det inga människor. Bara de svarta. Och de brukar väl inte ha hundar?« Den som talade var en tärn, mager man med krulligt hår. Hittills hade han suttit tyst och lyssnat på de andra. Nu tittade han missränsamt på valpen, som just höll på att somna i värmen.

»Du har naturligtvis rätt, Kirill«, svarade Andrej allvarligt. »De svarta håller över huvud taget inga djur, såvitt jag vet.«

»Vad lever de av då? Vad äter de för något?« frågade en annan av Andrejs mannar och kliade sig på sin orakade kind. Det var en högrest och bredaxlad man med kal hjässa. Han bar en lång, stilig läderrock, vilket i sig var en sällsynthet numera.

»Vad de äter? Allt möjligt, sägs det. As, råttor, människor. De är inte direkt kräsna av sig. . . «, svarade Andrej med äcklad min.

»Kannibaler?« frågade den skallige utan minsta förvåning, det märktes att han haft med människoätare att göra förut.

»Kannibaler. . . Fast egentligen är de inga människor. Snarare odöda. Fan vet vad de är för något. Man får vara glad att de inte har några vapen så att vi kan hålla dem på avstånd. Än så länge. Pjotr, minns du hur vi lyckades fånga en av dem levande för ett halvår sedan?«

»Jodå«, sa Pjotr Andrejevitj. »I två veckor satt han i en isoleringscell. Han drack inte en droppe och rörde inte maten. Till slut dog han.«

»Förhörde ni honom inte?« frågade den skallige.

»Han förstod inte ett ord av vad vi sa. Vi pratade ryska med honom,

men han bara teg. Det var det enda han gjorde. Som om han bitit tungan av sig. Till och med när vi slog honom – knäpptyst. Och när vi gav honom att äta – inte ett ord. Han bara morrade ibland. Och strax innan han dog ylade han så högt att hela stationen vaknade.«

»Och varifrån kan hunden ha kommit?« undrade Kirill igen.

30 »Vem vet hur den kom hit«, svarade Andrej. »Kanske flydde den från de svarta? Kanske ville de käka upp den? Det är ju bara ett par kilometer dit. Det är väl inte otänkbart att den har flytt från dem? Fast kanske har den en ägare. Någon som kom vandrande från norr och stötte på de svarta. Och hunden kom undan i tid. Tja, det spelar väl ingen roll hur den kom hit. Se på den bara – liknar den ett monster? En mutant? Nej, en valp är en valp, inget annat. Och att den tyr sig till människor visar ju att den är tam. Varför skulle den annars stryka omkring runt lägerelden i tre timmar?«

Kirill teg medan han funderade på argumenten. Pjotr Andrejevitj fyllde på tekannan med vatten ur dunken och frågade:

»Är det någon som vill ha mer te? En sista kopp före avlösningen.«

»Te – det är livet det! Fyll på bara«, sa Andrej glatt och fick de andra att kvickna till.

Tevattnet började koka. Pjotr Andrejevitj fyllde på kopparna åt alla som ville ha och sa sedan:

»Vet ni... Sluta prata om de svarta. Förra gången satt vi också såhär, och knappt hade någon nämnt dem förrän de kom krypande. Andra har berättat om liknande händelser. Kanske var det bara ett sammanträffande, jag är ju inte vidskeplig av mig, men vem vet? Tänk om de känner det? Passet är snart slut, vad ska vi med de där fanstygen till i sista stund?«

»Nej, det vore verkligen för mycket«, instämde Artiom.

»Bra, pojkar, men ta det lugnt! Vi klarar oss alltid!« försökte Andrej muntra upp Artiom, men det lät inte särskilt övertygande.

Också han fick kalla kårar vid blotta tanken på de svarta, även om han försökte dölja det. Han var inte det minsta rädd för människor: varken för banditer, anarkistiska mördare eller Röda arméns krigare. Men alla slags odöda väckte hans avsky, och inte för att de fyllde honom med skräck, men att tänka på dem utan att drabbas av oro, vilket han kunde när han tänkte på faror som utgick från människor, det gick helt enkelt inte.

Samtalet dog ut. En tung, tryckande tystnad lade sig över sällskapet som kurade kring elden. De knotiga vedträna knastrade i flammorna och långtifrån norr hördes då och då ett dovt knorrande ur tunnelns djup, som om Moskvametron var ett okänt monsters gigantiska buk. Och dessa ljud fick alla att känna sig kusliga till mods.